

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona 1 pesseta trimestre
Fora 1'25 id. id.
Estranger 1'50 id. id.
Un número 10 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
SABATERIA-VELLA 2-1."

ANUNCIOS Y COMUNICATS
Preus convencionales

De tots los llibres, folletos, etc., que 's remetia
á la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari

Any 3.^o

Dissapte 25 de Janer de 1896

BIBLIOTECA PUBLICA
GIRONA

Núm. 93

SECCIÓ GENERAL

LO RELLEVO DEL GENERAL

La contestació del general Martínez Campos al telégrama del govern ordenant lo seu rellevo y las paraulas que pronunciá en l' acte de fer entrega del mando, han produhit certa impresió, que no ha passat desapercibuda fins per la mateixa premsa obertament contraria á la seva gestió en la Isla de Cuba.

Acostumats com estém á presenciar ab sobrada frecuencia, la sencillés ab que 's cambian cada dia las autoritats de las nostras colonias, ningú hauria fet casament d' un rellevo més ó menos; puig es sabut que aquestes notícies, fora de la premsa madrilenya y d' algun qu' altre polítich endarrerit, pel resto dels espanyols solen passar desaparebudas.

Mes al present la cosa varia d' aspecte, y la qüestió aquesta vegada no s' enclon com casi sempre, á discutir qui té las mans netas.

Las circunstancias anormals perque está atravesant la Isla de Cuba tenen á la opinió abstracta en contemplar lo desarrollo de la guerra, y per axó l' interés que ha despertat la noticia del rellevo de la primera autoritat de la Isla, ha sigut mes gran. Per altra part lo tractarse d' un general, que oficialment considerat es lo primer prestigi militar d' Espanya, aumentaba la curiositat pera coneixer tots los antecedents del asunto.

Verdaderament, no dexa de cridar l' atenció la sinceritat ab que 'l general dona compte al govern de la conferencia celebrada ab los quefes dels partits de la unió constitucional, reformista y autonomista, en la que 's posá de manifest la més oberta disconformitat de parers ab los representants de las dos primeres agrupacions polítiques, los qui ab frases de gran respecte á la persona d' en Martínez Campos, pero enérgicas y terminants, varen exposar que consideraban necessari lo seu rellevo.

No menos franca y oberta es l' actitut que demostra en lo telégrama en que dona compte de la resignació del mando, cumplint las ordres del govern, fent recalcar la frase del anterior despatx en que, com á resultat de la conferencia, demanava al govern que resolgués.

Més quan lo general se fa escoltar, es en l' acte de resignar lo mando, en lo discurs que pronunciá devant de las autoritats superiors de la Isla. Al expresar las causas determinants del seu rellevo; va reprotxar ab gran energia la falta de sinceritat de las personas influents en las agrupacions políticas de la Isla, que despres d' haberhi brindat lo seu apoyo, de sota má, han dirigit cartas y telégramas al govern demanant lo seu rellevo.

Las paraulas d' en Martínez Campos contrastan ab la sequetat del llenguatge oficialsch, ab que 'l govern ordena la seva destitució com mana la de tots los empleats que no l' hi convenen. Y en aquest contrast, está lo secret del efecte que aquestes manifestacions han causat en una part de la opinió pública.

Nosaltres estem curats d' espant, y no podém entusiasmar nos per més que volguem, devant de l' actitut enérgica d' en Martínez Campos.

Conexém de sobras los procediments dels governs de Madrid, los grans desacerts, vicis é imprevisiones qu' informan tot lo sistema polítich qu' impera, y conexent lo mal no han de sorprendrens los efectes.

Una reacció com aquesta en favor d' un home que per las sevas tradicions, y per la seva historia, y per la significació de llur personalitat á dins del régimen que mana, es tan poch accesible á la aureola de la popularitat, si quelcom significa, es que 'l poble está cansat de sufrir tanta vergonya y tanta farsa; que fins las figuras menos dignes de llur aprecil ' hi son simpáticas, encara que tal simpatia siga tan sols momentánea, cuan lo seu llenguatge se distressa ab las plomas de la sinceritat y de la decencia.

Lo rellevo del Capitá general no es per desgracia l' arreglo de cap qüestió, sino 'l comensament d' una de nova, que pot portar molt graves consecuencias.

Los partits denominats espanyol y 'l reformista, se mostraren obertament contraris al general, mentres l' hi brindaba lo seu apoyo lo partit autonomista. Avuy nostrobém donchs gracias, á las indecisiones del govern ab una divisió mes fonda que may entre los partits cubans defensors de la causa d' Espanya.

Devant d' aquest conflicte l' actual govern no pot seguir gobernant; mes com en aquest pays lo mes absurdo es lo frequent, permanexerá en Cánovas en lo poder, si Deu no hi posa remey, cumplint y per molts aays tranquilament, sa noble y elevada tasca de *continuar l' historia d' Espanya*.

J. L. Y R.

S' ACOSTAN

Son molts los que fins avuy han fugit y han fet befa dels regionalistas, y aquets mateixos, que generalment en nostras comarcas rurals son los pares del districte perque lo cunero tal ó qual s' ha sotmés ab tot y per tot á las informacions ó disposicions d' ells, aquets que s' han rigut de nostras puras ideas, rebaixant y denigrant als que, perque no necessitem mangonejar ni en las oficinas dels governs civils de provincia ni en las delegacions d' Hisenda, no 'ns amagém de propagar nostra idea, aquets, aquets s' acostan.

Pero ab quinas condicions?

Volén ab nosaltres tenir las mateixas aspiracions, volén poguer ensenyar á algun ignorant un B. L. M. del ministre ó futur diputat d' aquells que sempre diuen lo mateix, y volén que 'ls alcaldes dels pobles del entorn de la ciutat cap de partit, vagin lo dia de mercat á la rera-botiga d' un apotecari, que sino es ell lo cacich director del centralisme es lo diputat ó ex-diputat de provincia que s' hi reuneix y 'ls diu: «si aquell castellá que varem fer diputat las darreres eleccions, avuy vos escriu, no l' escoltéu, perque ja n' hi ha pron de sofrir tant temps la representació de forasters; no vos comprometéu, que potser ne vindrá un de la terra, per que jo he escrit ja al ministre fentli veure aquesta *conveniencia ó necessitat* y ahir ho vaig dir al governador.»

Aquets que han abusat de las influencias centralizadoras y ab dit abús s' han robustit de certa significació devant d' electors febles ó necessitats, fentlos hi tornar una mala escopeta de pistó vella, y que logran que un alcalde ó un contribuyent que no son dels seus se cor-sequin esperant la aprobació dels comptes municipals ó be la resolució d' una reclamació justa; aquets que á cada població subalterna ó districte l' embruteixen; aquets, en fi, que de la mateixa manera que saben faltar á la paraula d' honor donada perque al *gefe* per passions particulars moltes vegadas li convé, saben cambiar de careta, aquets també s' acostan.

¿Pero, quán s' acostan?

Poch avans de veure completament per terra 'l prestigi que devant la gent ignorant ha vingut disfrutant, y quan se convencen de que las justas y sahondas rahons de la propaganda anti-centralizadora y política han obert camí plá per ahont deuen lliscar facilmente, ab velocitat y sens entorpiment nostras doctrinas.

¡Y quina manera fan d' acostarse! La rialla aquella de despreci ab que comentavan nostra constant propaganda se torna afectuos somriure, y 'l mot de pobrets dit ab aquell tó de llástima, ó 'l de bojos y somniadors s' es cambiat per altres d' afalagadors. Es clar, los convenim. Han vist que ab la rahó sabem conquistár als catalans de bona lley que viuen allunyats d' aquest moviment sempre progressiu del regionalista, y saben que devant d' aquesta mateixa rahó y de la conciencia fins los menos ilustrats y febles s' hi fortifican.

Aixó fa, donchs, que en aquets moments, malgrat l' estat tristíssim d' Espanya, 'ls preocupin las vinentas eleccions á diputats á Corts, y mirin y regirin de quina manera poden fer la felicitat no del seu districte no, sino del districte vehí.

Es natural. Ells com á centralizadors volen sotmetre la direcció del districte en lo saló de juntas constituhit en la rera-botiga com deya avans d' un apotecari ó al entorn de la estufa del cassino dels senyors, y allá disposan sempre de lo dels altres. Los preocupa á qui farán diputat, per poguer ésser ells lo ressort que mogui als titellas del districte, y fins devegadas al mateix diputat. Al entorn del braser s' analisa tot, y d' allá surt la energia en demostrar al *amo* que 'l Gutierrez que havian encasillat no pot ser, perque 'l país vol gent de casa. D' aquesta manera ells seguirán fent lo que han fet avuy, puig als que volen mantindre ferma la veu aquella de «primer á casa», 'ls donarán per la banda y 'ls servirán un fill d' aquí. Y si la influencia del govern aquest fill del districte la deu á n' ells, ells quedan los amos com avans.

Si ningú 'ls conegués podrien pensar aixís; pero afortunadament en las comarcas se coneix tothom, y poch ha de tardar lo fill del país que ells patrocinan y que estimém nosaltres de debó, á coneixer de quina manera aquets senyors fan nostra causa y com sabem fer diputats.

Pero va be que s' acostin. Nosaltres estarem satisfets y joyosos de que 'l candidat que portin sia jove, de talent, fill del districte y que no figuri en la política. Y no 'l combaterém com als castellans si dintre del districte no tenim cap regionalista declarat que reuneixi las condicions del que 'ns proposin.

MARIO GODO.

N' Enrich Claudi Girbal

Morí dimecres á dos quarts de quatre de la tarde á la edat de cinquanta sis anys, despres d' una vida de estudi y de laboriositat y en los derrers temps de penes físiques y morals de tota mena.

Ja de bona hora se dedicá al conreu de la literatura coincidint sa vocació literaria ab lo desvetllament de les lletres catalanes y ab la restauració dels Jochs Florals de Barcelona, motiu pel quin la major part de ses primeres poesies estavan escrites en catalá y catalanes son los contingudes en los dos aplechs que publicá ab lo titol de *Lo Trovador del Onyar y Follias*, contribuhint als obsequis que 's feren á Gerona á N' Ministral y altres poetas provensals que visitaren la nostra ciutat á son pas pera Barcelona y essent més tart nombrat mantenedor dels Jochs Florals de la última ciutat. Axó lo posá en relació ab los principals escriptors catalans y provensals conservanhi amistosa correspondencia y mantenint viu en son cor l' amor á les nostres lletres quins progresos seguía ab complacencia. Ses poesies y altres composicions literaries castellanes d' aquell temps son de menos valua y menys nombrosas.

No era empero l' amena literatura la que havia de merexer á n' En Girbal lo just renom qu' havia obtingut y les nombroses distincions ab que l' honraren enlayrades corporacions científiques. Aquell y aquestes les degué principalment á sos treballs y estudis historichs, escrits ja en edat mes moderna, alguns d' ells y no per cert los més voluminosos d' un mérit indisputable. Llanguíssima es la llista de les seves obres que 's pot llegir en lo *Diccionario de los escritores y artistas catalanes del siglo XIX*, últimament publicat per N' Antoni Elias de Molins, pero ab l' enumeració d' elles no 's donaria coneixement cabal de la gran laboriositat ni de la importancia de la obra histórica de l' autor, puig pera axó seria precís donar compte dels

innombrables articles publicats en revistes y periódichs y sobre tot y principalment en la *Revista de Gerona* de la quina feya ja algun temps era lo director y se pot dir que l'únic encarregat.

Nascut á Gerona, tenia pera sa ciutat nadiua un veritable apassionament y al estudi de la seva historia están dedicats la gran majoria de sos escrits, aixís com també á proporcionarli llustre y renom la major part de sos esforços, essent de los que contribuí en primer terme á la fundació de la *Asociación para el Fomento de las Bellas Artes*, de la *Asociación literaria de Gerona* (en quins certamens fou premiada diferents vegades) y de la *Revista de Gerona* y exercint dintre la Comissió provincial de Monuments los càrrechs primer de Secretari y després de Conservador del Museu per quín augment havia treballat molt y quina bona ordenació se li deu.

Una enfermetat crudel venia minant la seva naturalesa, privantli d'algún temps ená dedicarse á treballs de fadiga intelectual, entreterint lo seu oci obligat y la seva soletat, novament en lo cultiu de la poesia, principalment de la castellana.

Ab la seva mort ha perdut Gerona un dels fills que més la estimavan y que més la havian honrat y sos dos fills han perdut un pare indulgent y carinyós. Deu l'hagi perdonat y acullit la seva ánima en sa santa gloria.

Lo GERONÉS s'associa de tot cor al dol de Gerona y de la seva familia y senyala á N' En Girbal com á modelo de ciutadans honrats y laboriosos, vers aymants de la terra que 'ls ha vist naxer.

Datos estadístichs

Voleu saber quants soldats moriren á Cuba del vómit en los anys de 1869 al 1877?

Donchs copiemho del periódich d' en Romero Robledo y esborrinse:

Al any 1869 hi havia 33.570 minyons y 'n moriren 4.565.—Al any 1870, dels 47.242, moriren 8.596.—1871, dels 55.357, moriren 6.015.—1872 dels 58.708, moriren 7.418.—1873, dels 52.500, moriren 5.400.—1874, dels 62.578, moriren 5.422.—1875, dels 63.212, moriren 5.765.—1876, dels 78.099, moriren 7.761.—1877, dels 90.242, moriren 16.174.

Sense contar los oficials y 'ls 1.768 morts en las tripulacions dels barcos de guerra, suman 66.816 soldats víctimas de la terrible malaltia.

Durant aquestos mateixos anys moriren per acció de guerra 6.906 soldats y 'n tornaren per esgarrats á Espanya 10.542 y per malalts de difícil curació 11.343.

Calculis are 'ls perills terribles d'aquella lluyta pera 'l que té la desgracia de tenirla de seguir tres ó quatre anys y resultarà que més, molt més de la meytat dels que surtin d'aquí tindran de deixar los ossos en aquella isla tant hermosa com malaguanyada per la administració espanyola.

Per aixó quant hi ha un embarch critiquém la farandola dels patriotas que 's quedan y que prenen per una festa més lo perill de tants minyons que no tenen altre pecat en aquest mon que haver complert vint anys.

Y per aixó 'ns indigna y 'ns fa caure la cara de vergonya 'l llegir cada dia que la culpa de que no 's acabi la guerra la te en Martínez Campos. Ben repapats á casa seva ó á la redacció, aquets soldats de puro y ploma van entabanant al públich y atiantlo á la carnisseria, porque dia que transcorri sense tres ó quatre combats ja 'l consideran dia perdut per la gloria d'aquella mala bestia que rampua pel escut de Castella.

No n'hi ha posat Deu encare prou de perills á Cuba; no se 'n corren prou passant la mar, no 's pateix encare prou tenint d'anar 2.000 homes estibats en un barco... la gloria nacional no va may farta, y en no sabentse que hi han hagut 100 morts y 200 ferits ¡quin aburriment!, quin general!, quins qefes de columna!

Los que fan diaris no están per ploricóns, y, encare que 'l dia que jugan á pinxos se 'n enduhen dos metjes de repuesto per si 's fan una esgarrinxada al bras, en tractanse de carn de pobre no 'ls ve d'aquí que 'l matxete la trinxí com qui fa butifarras ni que las balas enemigas posin als soldats com un garbell.

Ab morts y ferits se fan últimas horas y las últimas horas fan un caldo que ni 'l de guatlla es més substanciós.

CRÓNICA

EXTRANGER

A pesar de que semblava que se havia conventat la pau entre Italia y l'Abisinia, continuan las operacions, teníntse última-

ment noticies de que Makallech resisteix encara al enemich. La falta d'aygua no deixa de donar bastants mal de caps, de manera que s'estan fent pous dins del espay fortificat ab esperanza de trobarla. Fora d'ell los schoans vigilan molt la font que está cuberta de pedra y de terra.

—A donar crédito á las últimas noticies no está encara resolt lo conflicte anglo-americá y la cosa encara pot portar cua. En efecte are resulta que predominan los parers oposats á la conciliació entre 'ls membres del Senat á proposit dels acorts de la Comissió de negocis estrangers sobre la doctrina de Monroe.

—La que sembla que per últim ha arribat á un arreglo es la qüestió entre Fransa y Madagascar; aixís ho comunica Mr. Larche desde eixa última al Govern frances dihentli que la Reyna ha firmat lo conveni en el quin se reconeix formalment á la Isla de Madagascar com possessió francesa.

—Lo regionalisme va fent avensos, vegis sino lo nomenament fet á favor del Dr. Eduart Ritner de ministre sense cartera pera la Galitzia, seguint una tradició inaugurada fa prop de vinticinch anys per el compte de Hohenroat, que vol que 'ls polachs tingan una representació especial dins lo ministeri Badeni.

ESpanya

Resulta ja lo nomenament del nou Capitá general de la isla de Cuba en favor del general Weyler aquest s'ha hagut d'embarcar avuy á Barcelona en lo vapor «Santo Domingo» que arribará á Cádiz lo 27 de quin port sortirà lo dia 28 en l'«Alfonso XIII» que farà lo viatge directe á l'Habana.

Ab lo general Weyler embarcarán los generals marqués de Ahumada y don Carlos Denis, los coronels senyor Hernández y Asbert y los ajudants de camp del primer.

—Objecte de molts comentaris ha sigut lo telegrama oficial que en l'acte d'embarcarse á la Habana dirigí Martínez Campos al president del Consell de Ministres. No pot ésser mes correcte, més modest y fins carinyós. Per lo vist al general ja l'hi ha passat l'incomodo que va pendre l'altre dia al rebre la noticia de la seva destitució. No es de creurer, donchs, que 'l general arribi á Espanya y aquí renyexi ab Cánovas. Ben al contrari, sembla que serán más amichs que may.

—Los telégramas donan compte d'una victoria alcançada per los batallóns de Isabel la Católica y Baza en lo plá de Tarreras del terme municipal de Pinar del Rio.

Després de terribles topades del enemich manat per en Maceo las tropas formant quadros y atacant á la bayoneta varen lograr la retirada de las forssas insurrectas en la que dexaren 30 cadavers abandonats. Per la nostra part hem de lamentar un oficial y tres soldats morts y un altre oficial y 30 soldats ferits alguns de gravetat.

—Se troba á Madrid una Comissió de la Associació de fabricants de farina de Barcelona, composta dels senyors Folch, Pascual, Casajuana y Gallardo, la que te per objecte gestionar un arreglo ab las Companyas de ferro-carrils pera que no resulti tan gravós lo transport de cereals, com ho resultaria en virtut de la supresió d'algunas tarifas.

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT—Sessió del 20 Janer.—Se celebrá baix la presidencia del Alcalde don Joaquín d'Espona y ab assistencia de 10 regidors, prenguentse, després d'aprobada l'acta de l'anterior, los següents acorts:

Aprobar lo dictámen sobre liquidació de l'apertura dels boquetes y murallas y devolució de la fianza.

Concedir permis d'obras á don Llorens Alcalde.

Nombrar una comissió formada per 'ls quatre tinents y presidida per l'alcalde pera la nova distribució dels assumptos de las comissions.

Adquirir 15 capots per los retens de bombers y trajos per la oficialitat.

Batletí oficial del 22 Janer.—Anunci del govern civil fen públich la redenció de fincas que han de ser expropiadas per la construcció de la carretera de Llagostera á Caldas de Malavella poguent reclamar los interesats per terme de 15 dias. Los interesats son don Andreu Tuyet, Ferrer y C.^a de Gerona, don Joseph Plá, donya Ana Figueras, don Joan Baurich, don Antoni Trovat, donya Maria Carreras, don Pere Vall-Ilovera, don Joan Cors, don Joan Poch, don Francisco Calvet, donya Teresa de Alvar, don Romualdo Ferrer y don Joseph Martinell de Caldas; donya Concepció Pujarmisde de Figueras; don Tomás Barceló de Llagostera; don Joan Bas y don Joan Xandri de Tossa y altres.

Cridém l'atenció de nostres llegidors que tinguin que lamentar en la perdua del «Reyna Regent» la de alguna persona de sa familia, la lectura del anunci del *Banch de Barcelona* que publicuém en la 3.^a página.

—Diumenge passat tingué lloch en la sala de Juntas del Col·legi d'avocats la general ordinaria que prevé los Estatuts. Se aprobaren los comptes y 'l presuposit de ingresos y gastos, llegend

lo degá Exm. senyor don Manel Vinyas un notable treball en el que doná compte de tot quan de notable ha fet lo Col·legi en l'últim any económic.

Desde 1.^{er} de Juliol de 1892 fins á la data se han repartit com á tora d'ofici 13 negocis eclesiástichs, 87 del torn civil, 569 causas de competencia del tribunal de dret, 179 del de Jurat y 5 del torn especial de causas graves (cadena perpetua y mort), formant un total de 853 tornos d'ofici.

—Llegim:

«Desde primer de Febrer vinent quedarà prohibit captar á Sabadell, quedant al mateix temps organiat lo socorro domiciliari que practicarán algunas comissions.»

Aquí també.

—Desde diumenge proxim comenssarán á regir las modificaciones que en la ley de reemplás vigent ha establert lo ministre de la guerra atenent las reclamacions formuladas en los meetings de Sabadell, Mollet y altres pera protestar del cupo que va exigirse en l'últim reemplás. En lo vinent número donarém compte de las modificaciones que se han fet.

—Los pagesos de Castella, que esperaban una bona collita de cereals per haber nascut be las plantacions de blat y ordi, estan are tristement sorpresos per una nova plaga que ataca á las plantas, essent ja de verdadera consideració los perjudicis que ha causat als sembrats. De moment se creya que era l'excés de humitat la causa de que 's presentessin alguns cuquets blancs; pero avuy la invasió arriba á las terras de secá, y las plantas que cada dia s'assecan son la millor proba de que la sona d'invasió de la plaga s'exten per moments. Lo cuch se posa sobre l'arrel, casi á flor de terra, y penetrant en la planta, la consumeix y mata.

—Per fi sembla que 'l Govern vol fer alguna cosa en la qüestió de las quintas. Segons alguns periódichs dintre pochos dias dictará lo ministre de la Gobernació una circular dictan reglas pera l'extricte cumpliment de la ley de reemplás y de evitar los abusos que se cometian. Vulgui Deu que aytals proposits se realisin y no se converteixi tot aixó ab aygua de borrajas.

—Diu un periódich local:

«Nada menos que 27 fincas rústicas y urbanas se subastarán á Llsá el dia 11 de Febrer per pago de contribucions.»

Dada aixis la noticia sembla que vol dir que son los contribuyents mal pagadors, quant aixó no proba altre cosa que 'l estat miserable en que se troba aquel país, ahont després de la *phiòxera* que devastá las vinyas hi han quedat no mes que terrenos herms que continuan encara molts d'ells pagant la contribució com á vinyas, gracias als numerossims trámits que son necessaris per conseguir un rebaix en el cupo de contribució ó per lograr l'exenció temporal ó parcial de pago. Tot aixó fá que 'l contribuyent prefereixi abandonar las fincas al Estat antes de anar fegint á lo perdut.

—Los comandants en jefe dels cosos d'exércit han rebut instruccions pera que procedixin á la incorporació á las zonas de reclutament respectivas de tots los excedents de cupo del reemplás de 1895 y que pertanyin als 19 batallons que han de anar á Cuba.

Los expressats reclutas estarán incorporats á las zonas lo dia 25 del mes actual embarcantse lo dia 10 del próxim Febrer.

Los dinou batallóns que forman aquesta expedició tindrán 1.200 plajas cada un, que suman 22.800 homens, mes 10 escaadrons de caballeria de 160 plajas y que fan un computo de 1.600 homens.

En total aquesta nova expedició constará de 24.400 soldats.

Los reclutas de la zona de Gerona van destinats al batalló de cazadors de Llerena de guarnició en l'actualitat á Vitoria.

—Ab motiu de las extraordinarias festas de Carnestolts á Perpinyá, las companyas de T. B. y F. y del Mitjdia de Fransa están organisant un servey especial de viatjers, ab bitllets de ida y volta, á preus reduhits, desde las estacions de Barcelona, Gerona, Flassá y Figueras. Ja darem los detalls d'aquesta combinació.

—Segons *El Correo* de Madrid la guerra de Cuba costa desde el mes de Mars ultim la friolera de 209.500.000 pessetas y á més 50.000.000 de franchs per lo que 'l Govern ha enmatllevat al Banch de Paris y dels Paissos Baixos. Lo qual representa mes de 30.000.000 pesetas mensuals. No obstant, tanta millonada, estan ja retrassats de tres mesos los pagos de totas las atencions de la Isla excepte los del Deute, y no se sab si també los dels habers del exercit.

—Nostre colega lo «*Diario de Gerona*» publica en sa edició del divendres ultim una carta que ha rebut firmada, segons diu, per gran número de vehins dels carrers de Ballesterias, Calderers, Montserrat y Barca, en la quina cridan l'atenció del Diari perquè fassi públich l'abandonu en que se troban aquells carrers relativament á la higene y llimpiesa públicas.

Fa molts temps que veniam demanant que se possi mes cuidado en l'esmentat servey y sempre ha sigut inutil; es mes, cap dels periódichs locals ens ha ajudat en aquesta tasca, com també varen callar quan per afavorir los interesos d'un particular vacegarse el foso del exportal d'Alvarez, suposan alli la existencia d'un foco d'infecció y casos de paludisme en aquella barriada feut jugar á la Junta municipal de la Ciutat un paper bastant ridicul.

Celebrém no esser nosaltres sols en aquest assumpto y desitjariam que fos mes afortunat 'l *Diario* y conseguir lo que nosaltres ne hem pogut per mes que hem demanat.

—Ahir l'alcaldia va tenir a be privar el pas del pont de las pescaterias a fi de procedir al arreglo dels escalons. En nom dels vehins de aquell costat del Mercadal li donen las mes expresivas gracias. També podian ferse d' altre manera las reparacions sense molestar als vehins.

—Avuy que la política ha fet una víctima en la persona del general Martinez Campos, lo general sincer y honrat que no ha volgut cedir a las bravatas patrioteras de certa premsa que no te altra divisa que 'l perro chico, es molt interessant reproduhir lo següent fragment d' una carta que escrigué t mateix general en 21 de Juny de 1873 al mateix Cánovas que ara l' ha rellevat. La carta se refereix a la passada guerra de Cuba y fou llegida en lo Senat.

Veus aquí que dit fragment que reproduhim sense més coment. Las promesas nunca cumplidas, los abusos de todos géneros, el no haber dedicado nada al ramo de Fomento, la exclusión de los naturales de todos los ramos de la Administración, y otra porción de faltas, dieron origen a la in-corrección de Yara. El creer los gobiernos que aquí no había mas remedio que el terror y ser cuestión de dignidad no plantear las reformas hasta que no resonase un tiro. la han continuado. Por ese camino nunca hubieramos concluido, aunque se cuaje la isla de soldados; es necesario, si no queremos arruinar a España, entrar francamente en el terreno de las libertades; yo creo que si Cuba es poco para independiente, es más que lo bastante para provincia española.

En Santiago de Cuba no ha sido posible tener inteligencia en el campo enemigo: manda allí un mulato que era criollo y hoy es general, el cual tiene una ambición inmensa, mucho valor y mucho prestigio, y bajo su ruda corteza oculta un talento natural: no ha sido posible hacer nada, contra todo lo que esperaba la Cámara y el Gobierno; no insistió a ver a Máximo Gomez más que para desairarlo; se pretendió verme para engañarme; y no es esto lo peor, sino que ha conseguido arrastrar a Vicente García, atacándole por el punto de honor; para conquistarle le ha cedido el mando.

Esta guerra no puede llamarse tal: es una caza en un campo mortífero para nosotros, en un terreno que es igual al desierto. La situación financiera es insostenible. Se creía antes que el caracter de estos habitantes no era propio para la guerra; tanto el blanco como el negro nos han demostrado lo contrario. Hoy son aguerridos, y si entre ellos no hay grandes generales, hay lo que necesitan: grandes guerrilleros.

—FIRAS Y FESTAS—No n' hi ha en la present semana.

—J. LLINÁS Y C.^a—BANQUERS.—Ciudadanos, 16.—Companya ab benefici cupons d' Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran comptes i negocis ab interés.

—CASA D' ESTALVIS DE GERONA.—Ciudadanos 16, y Carrer, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 50 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, dijous y dissabtes de 9 a 1 y 'ts diumenges de 10 a 12.

Para les devolucions los matexos dies y horas.—Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

—UNIÓN AGRÍCOLA, INDUSTRIAL Y COMERCIAL.—Emissió de 20.000 accions de 125 pessetes una. En les oficines de la casa de banca J. Llinás y Companyia, queda oberta durant les hores de despatx que la matexa té establertes, la suscripció a les dites accions, y se proporcionan los prospectes y demés informacions que s' ecessin.

BANCH DE BARCELONA

—Cada ja la suscripció pública que obrí aquest Banch de socorre a las familias pobres ó devalgudas dels nàuques del creuer «Reina Regente», y principalmente a las familias que foren naturals de las quatre provincias catalanas, de conformitat ab las bases establertes y en vista de las facilidades per la Capitania General del Departamento, y completats per las respectivas autoritats locals, se farà totseguit la renda líquida anyal de la cantitat requeurada al auxilli de las personas que s' expresan a continuació, distribuhintla proporcionalment segons lo número de individuos que cada una d' ellas sosté a tenor de la següent relació:

—Donya Dolores Rodriguez y Fernandez y sos tres fills menors, viuda y orfes del maquinista major don Juan Sapri y Rius.

—Donya Carme Perez y Rodriguez y sos set fills, viuda y orfes del artiller de 1.º don Eusebi Soler y Rivera.

—Don Pasqual Segura é Yxart y donya Josepha Berger y Robles, pares del cabo de mar don Llorens Segura y Berenguer.

—Donya María Vidal y Gallego y sos dos fills. viuents orfes del fogoner de 1.º don Pere Clemente y Romero.

—Don Joan Yxart y Pujals, pare del mariner de 1.º don Yxart y Benages,

—Don Francisco Suquet y Bofill, pare del mariner de 1.º don Suquet y Gelpi.

—Don Joseph Pijoan y Ferrer, pare del mariner de 1.º don Pijoan y Llombart.

11. Don Francisco Pujol y Ricart, pare del soldat d' infanteria de marina Francisco Pujol y Casanova.
12. Donya Maria Vilanova y Mateu, mare del soldat d' infanteria de marina Isidro Cullet y Vilanova.
13. Don Joan Alabau y Solé, pare del soldat d' infanteria de marina Bartomeu Alabau y Castilla.
14. Don Jaume Giberba y Julió, pare del soldat d' infanteria de marina Joan Giberba y Altimira.
15. Don Cristofol Mestre y Pellicer, pare del soldat d' infanteria de marina Joseph Mestre y Soler.
16. Don Pere Domingo y Soler, pare del soldat d' infanteria de marina Ramón Domingo Company.
17. Don Joan Ferrando, pare del soldat d' infanteria de marina, Joan Ferrando y Ventura.
18. Don Jaume Pujalazo y donya Magdalena Palomar, pares del soldat d' infanteria de marina Llorens Pujalazo y Palomar.
19. Don Joaquin Virgili y Joquet, pare del soldat d' infanteria de marina Amadeu Virgili y Sanromá.
20. Donya Mercé Torra y Mercè, germana del soldat d' infanteria de marina Joan Torra y Mercé.

En sa virtut, lo Banch crida als interessats pera que, per si ó per medi d' apoderat, se presentin en las Oficinas d' aquest Banch tots los dias de feyna, de 9 a 1, a identificar sa personalitat y a acreditar lo dret que 'ls hi assisteixi pera la percepció de la renda corresponent. en la inteligencia que 'ls que, transcorreguts tres mesos a comptar d' aquesta fetxa no ho hagin verificat, s' entendrá que renúncian a sos drets, aumentán als demés la part que 'ls hi hauria correspost.

Barcelona 18 de Janer de 1896.—Per lo Banch de Barcelona.—Son administrador, J. Reynals.

SECCIÓ LITERARIA

A LA VERGE DE MONSERRAT

¡Quánt desitjo, moreneta, visitarte en ton palau assentat sobre las brénnyas del históric Montserrat!...

Diuhén que dintre sas covas cortinatges van formant las ayguas que degotejan en sos espays ignorats!...

Ab quin goig admiraria eixos encantats palaus, hont sols del vent y del aygna s' onhen los salvatges cants!...

¡Quin magestuós espectacle si l' uracá. rebramant, penetra en sos foscos àmbits pels llampechs il·liminats!...

¡Oh, cóm déu roncar furiós l' alé de la tempestat. per eixas salas inmensas, per eixos antres tan grans!...

Quant la pluja acompanyada dels trons y del llam fugás, ab son eco aterrador vá pel espay ressonant!

¡Qué hermós ha de ser postrarse a tas plantas virginals y ab tan grandiosa armonia la *Salve* ab ton cor resar!

Resar, com feren un dia tants renombrats soberans, baixat l' humil front en terra, ab ta grandesa humiliats!...

Resar, ¡oh tendra màreta! com may he pogut resar: mirantme en tos ulls benèfichs, espills d' amor y de pau!...

Resar, recullit lo cor y l' pensament elevát, y contarte, mare hermosa, mas penas y fatichs tants!...

Los dolors, ¡oh Verge Santa! que 'm han lo cor trossejat, com han escaldat mos ulls llágrimas de desenganys!...

Desitjo plorar, màreta, desitjo plorar; mes... ¡ay! secas las fonts de mos ulls, no 'm deixan ja més plorar!

Tu me tornarás ¡oh Verge! la calma que 'm han robat en lo camí de la vida mas il·lusions terrenals!...

¡Oh! quánt desitj, moreneta, visitarte en eix palau qu' escullires amorosa, per' ditxa dels cataláns!...

¡Oh! quánt podré, Verge pia, admirar ta magestat, sentada sobre las serras de la montanya mes gran?...

Més, ay!... no podre oferirte vostits ni mantells daurats,

ni coronas ni altres joyas de perlas y d' or brillants!...

¡Qué te oferiré a las horas, Madona de Montserrat?... ¡Qué mes donarte podria Un trovador que sos cants?...

† ENRICH CLAUDI GIRBAL.

(De Lo Trovador del Onyar).

HIVERN

Los arbres sense fullas, joguinaja del vent, las planurias desertas. los munts coberts de neu... ¡Oh, terra muda y trista, gris y fatidich cel! Jo 'm sento mes fill vostre quan es mes crú l' hivern, per tot allà ahont jo miro, mon ánima s' hi veu.

SALVADOR ALBERT.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte 25—La Conversió de Sant Pau apostol, Diumenge, 26—La Sagrada familia S. Policarpo b. mr. Dilluns, 27—S. Joan Crisóstomo b. y dr. y s. Mer. Dimars, 28—S. Juliá de Cuenca y s. Cirilo. Dimecres, 29—S. Francisco de Sales dr. y S. Valeri b. Dijous, 30—Stas, Martina vg. y mr. y Aldegundis vg. Divendres, 31—S. Pere Nolasco cf. y fdr.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la iglesia del Hospici Demà comensarán en la iglesia del Hospital.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del día 18 d' Janer

Especies.	Mesures.	Pessetes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	12'50
Mestall.	»	10'
Ordi.	»	7'00
Segol.	»	9'05
Civada.	»	6'
Besses.	»	9'50
Mill.	»	10'
Panis.	»	10'
Blat de moro	»	10'00
Llobins.	»	7'25
Fabes.	»	10'00
Fabó.	»	11'
Fassols.	»	23'
Monjetes.	»	21'
Ous.	Dotzena.	1'10

COTISACIÓ Y CAMBIS

DIA 24 DE JANER DE 1896

EFFECTES PÚBLICHS

Interior.—(fi de mes).	88'00
Id. (fi de próxim).	84'5
Exterior.—(fi de mes).	80'00
Id. (fi de próxim).	73'10
Amortizable.	78'00
Billets hipotecaris.—Isla de Cuba.—emistió 1886.	91'25
» » » » » 1890.	80'35

—ACCIONS—

Banch Hispano Colonial.	80'00
F. C. de Tarragona a Barcelona y Fransa.	21'60
» » de Medina, Zamora, Orense a Vigo.	8'30
» » del Nort d' Espanya.	25'00

—OBLIGACIONES—

F. C. Almansa, Valencia y Tarragona.	80'25
» » T. B. y F.—6 por 100.	83'75
» » » » —3 por 100.	54'00
» » » » —no hipotecadas.	88'75
» » Medina, Zamora, Orense a Vigo.—3 por 100.	30'85

—CUPONS—

Cubas.	benefici	20'00
4 per 100 Exterior.		19'50
Interior y amortizable 1.º Enero 1896.	dany	80'00

—GIROS—

Franchs.—8 dias vista.	21'60
Lituras esterlinas.—90 dias vista.	20'70

Telegrama de la casabancaria J. LLINÁS Y C.^a—Gerona.

Establiment tipogràfic de Manel Llach. Ferrria Vella.—Gerona.

SECCIO D' ANUNCIS

PRINCIPIOS ELEMENTALES:
 Extractos de yerbas
 suizas medicinales;
 Más eficaces y más
 baratas que todas las
 Aguas minerales;
 Fáciles de tomar;
 Accion dulce.

*Empleadas con ventaja
 por los enfermos de todas
 edades*

ABSOLUTAMENTE INOFENSIVAS

COMUNA:
 Flatulencias, Acedias
 del Estómago, Hemor-
 roidas, Constipacion,
 Enfermedades del hí-
 gado y de la Biliis,
 Sangre viciada,
 Afluencia de Sangre,
 hacia la cabeza y el
 pecho.

*Preparadas exactamente
 segun
 la prescripcion medicinal.*

Las Farmacias siguientes envían gratuitamente, mediante pedido, el prospecto que contiene ademas numerosos certi-
 ficados de médicos especialistas sobre los buenos efectos de este remedio. Pedir expresamente las PILDORAS SUIZAS
 DEL FARMACEUTICO RICHE, BRANDT, que no son verdaderas sino estan en cajas metálicas conteniendo 40 pildoras a
 6 reales y en cajas más pequeñas, para prueba, que contienen 15 pildoras a 3 reales.
 Cada caja de las verdaderas PILDORAS SUIZAS debe llevar la etiqueta ut supra representando la Cruz blanca suiza
 sobre fondo rojo, y la firma del fabricante.

Depósito general para España y sus Colonias: Farmacia de MORENO MIQUEL, Arenal, 2, Madrid
 DEPÓSITOS EN TODAS LAS PRINCIPALES FARMACIAS DE ESPAÑA Y ULTRAMAR



MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Ayuga Minóxima vegetal para tenyir lo cabell. No te ri-
 val en lo mon, perquè á més de sos efectos maravillosos, no
 fáca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprenent específich, se ven en dita
 perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24,
GERONA.

Grans rebaxes al engrós.
 També 's troba de venda en dit establiment la

TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

IMPREMTA Y ENQUADERNACIÓ

DE

MANEL LLACH

FERRERIA VELLA, 5.—GERONA

Impressió de tota mena de treballs tipogràfichs;
 sobres, papers comercials, factures, esqueles y tot
 lo referent á la Imprempta.

Sobres comercials de color á

5 PESSETES LO MIL

Ferreria Vella 5.—GERONA



EDICIÓ DE PROPAGANDA
 DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del "CENTRE CATALA", de Sabadell

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada
 impressió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Catalá»
 de Sabadell.

OBRA NOVA

DELIBERACIONS

DE LA

Primera Assamblea General de Delegats

DE LA

Unió Catalanista

CELEBRADA EN MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892

Aquesta obra, que conté la llista de Delegats de la Assam-
 blea, discursos que en ella s' hi pronunciaren y llegiren, y
 las bases definitivament aprobadas per la **Constitució re-
 gional catalana**, se ven al preu de DOS PESETAS en la lli-
 breria de Don Joseph Franquet, carrer de l' Argenteria, **Ge-
 rona.**

MEDICAMENTS ACREDITATS RECOMENATS PER LA CIENCIA MÉDICA

Xarop d' Hipofosfits GIMBERNAT

Lo mellor dels tónichs reconstituyens coneguts, desper-
 ta la gana, cura l' anémia, clorosis (colors tristos), malalties
 medulars, histerisme, insomni; d' efectes sorprenents en les
 convalecencias: **Ampolla 10 rals.**

Vi restaurador GIMBERNAT

Probes repetides fetes per distingits facultatius han de-
 mostrat qu' era lo «Restaurador» per excelencia, pera com-
 batre l' escrofulisme (tumors frets) raquitisme, caries dels
 ossos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides,
 vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la
 debilitat ó falta de nutrició.

Te un gust agradable, de manera que en comptes de re-
 pugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. **Ampolla 12 rals.**

Vi de nou de kola GIMBERNAT

Considerat com aliment poderós d' economia, regulador
 del cor, estimuland de les funcions digestives y despertador
 de tot organisme empobrit: **Preu 8 rals.**

SE VEN AL ENGRÓS

Farmacia del autor **Conde del Asalto, 14.—BARCELONA**
 Al detall en totes les farmacies.

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyia general de segurs sobre la vida establerta á Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capitals suscrits fins al 31 Dezembre 1893	87,949,791'98 ptes.
Actiu en idem.	15,337,928'87 »
Sinistres pagats fins á idem.	32,82,316'69 »
Reserves ó fondos de segur á idem.	4,178 675'62 »

Les principals classes de segur son:

Vida entera.—Capital pagador á la mort del assegurat, á
 la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada an-
 teriorment.

Mixto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat;
 ó, immediatament d' ocórrer la seva mort, á la persona
 designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegu-
 rat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s' aca-
 ba lo pago de les primes.

Aquestos segurs **50** per **100** dels beneficis de
 participan en un **la Companyia.**

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT

Rentes Vitalícies.

Delegat General á n' aquesta provincia:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

SUCURSAL JUNCOSA

Plassa de la Constitució, número 13

GERONA.

Casa especial en xocolates, cafés, sucres y
 thés.

NARCÍS GRAU

PERRUQUER

Ofereix los seus serveys al públich. Especialitat en pe-
 rruques y postissos.

RAMBLA DE LA LLIBERTAT 13, PRINCIPAL

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S' han rebut las últimas novetats pera la próxima
 temporada; los preus sumament económichs.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS

Especialidad en trajes pera col·legials

3, Rambla d' Alvarez, 3.

FONTBERNAT---Callista

—(Ulls de poll)—

S' ARREGLAN LOS PEUS Á DOMICILI

PROGRÉS, 23---Perruqueria.

LA PREVISION

Primera Companyia Espanyola dedicada exclusivament á
 SEGURS SOBRE LA VIDA AB PRIMA FIXA

Dormitori de Sant Francesch, 8, principal.—BAR-
 CELONA.

Agent á Gerona—BEATAS, 2

D. Narcís Boada y Guytó

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.

SALT

Molí Fariner

Sistemas AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan
 las molts á preus sumament modichs.

SABATERIA

DE

JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
 Especialitat; pera 'l que s' encarregui expressament.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE

PAU CASSÁ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions
 desde 25 céntims á 30 pessetes la pessa.

Cromos, motlures, transparents y cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca»

Redacció y Administració: Sabateria Vella, núm. 2.—1.^a

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Gerona.	1	peseta	trimestre
Fora.	1'25	id.	id.
Estranger.	1'50	id.	id.

Un numero sol, 10 céntims